

PÁPUAI TREKKING

DANIKKAL A BALIEM SZURDOKBAN

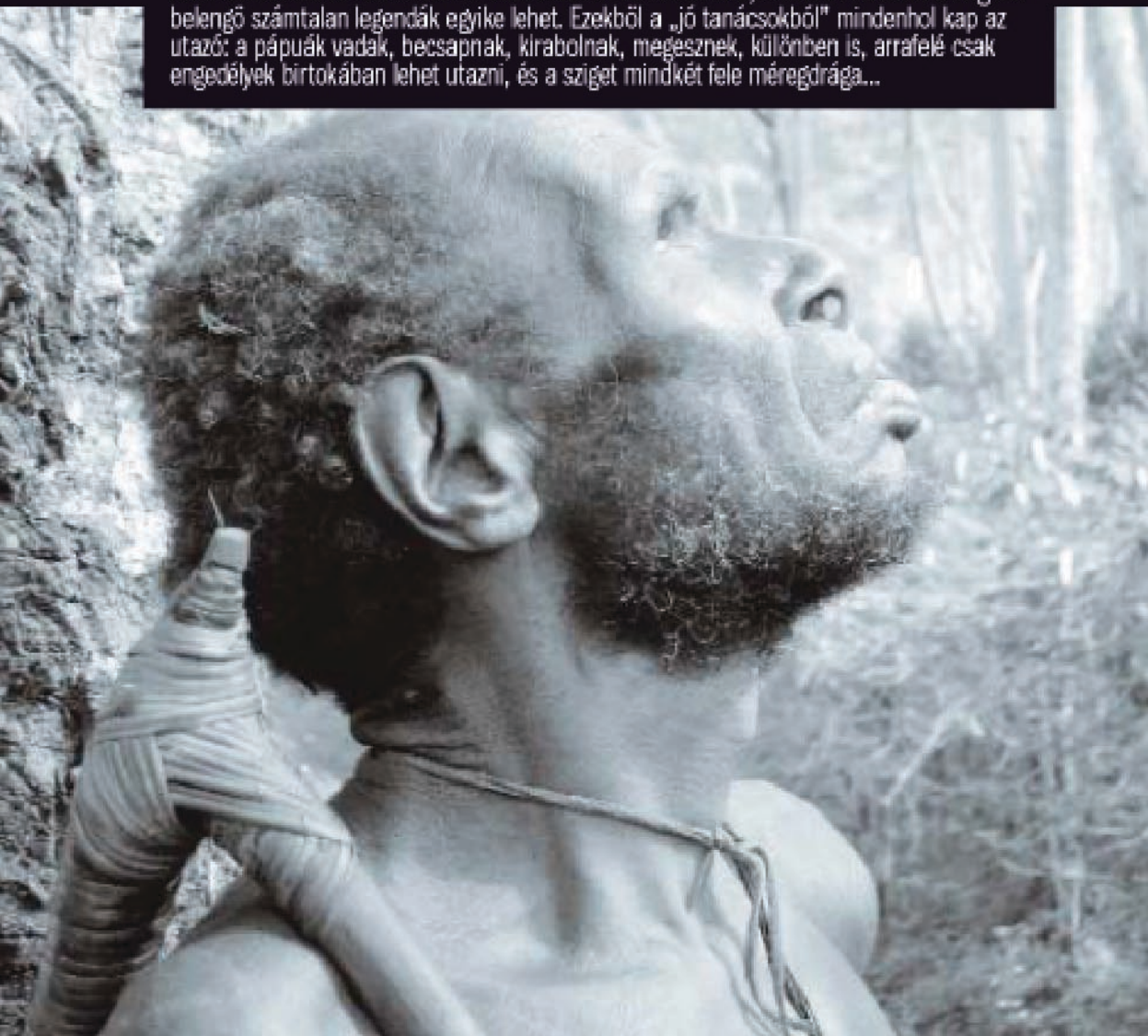
Szöveg & foto:
Buzsák Balázs

Régóta terveztem megnézni Földünk utolsó „érintetlen” vidékét, Pápua Új-Guineát és ahogy az már lenni szokott, utazásom csak anyagi okokból húzódott mostanáig. Végül egy Balin vezetett túrát meghosszabbítva átruccantam földünk második (egyesek szerint harmadik) legnagyobb szigetére, Pápuára. Furcsa, de a Délkelet-Ázsiát folyamatos megszállás alatt tartó háltársákos turisták közül is csak kevesen vetődnek erre, aminek oka talán a szigetet belengő számtalan legenda egyike lehet. Ezekből a „jó tanácsokból” mindenhol kap az utazó: a pápuák vadak, becsapnak, kirabolnak, megésznek, különben is, arrafelé csak engedélyek birtokában lehet utazni, és a sziget mindkét fele méregdrága...

e

BBÖL CSUPÁN ANNYI IGAZ, hogy a sziget nyugati része, Pápua tartomány (melyet korábban a hangzatos Irian Jaya néven illettek) valóban nem az elkényelmesedett, bulikban megjárta turistáknak való hely, hanem azoknak, akik kíváncsiak, milyen lehetett bolygónk az emberi „civilizáció” elburjánzása előtt. Sokan biztos állítják, hogy az Indonéz oldal olcsó és nehéz, míg a Pápua Új-Guinea országot magába foglaló keleti rész „működik”, de drága. Tapasztalatom szerint mindkét tényszerűen jól, és a drága utazási irodákat kihagyva egész olcsón beutazható.

Az alábbi cikkben az indonéz oldalt, azon belül a kevés számú turista egyetlen célpontját, az 1938-ban felfedezett Baliem-völgyet, pontosabban annak szurdokrészét járhatják be.

A megtérített főváros

A továbbutazásunkhoz szükséges engedélyre a reptéren, illetve a városi rendőrség portáján várunk, majd pár perccel indulás előtt sikerül feljutnunk a Baliem-völgybe induló mai utolsó repülő fedélzetére. A városszéli Sentani-tó után végeláthatatlan zöld erdő felett repülünk, majd megpillantjuk az Amazonashoz méltó Mamberamo-folyót és mintegy fél órási repülés után ereszkedni kezdünk. A sziget nyugati felének közepén elhelyezkedő völgy már kilencezer éve lakott, de a nyugati „civilizáció” számára egészen 1938-ig ismeretlen maradt. Sajnos nem örökre. A völgy és legnagyobb városa, Wamena már korántsem a civilizációtól mentes hely. Egyre kevesebb pápua bennszülöttet látni hagyományos, pontosabban hiányos öltözetben. Az indonéz telepések és a völgy távolabbi pontjairól idetelepült Dani és Lani törzsbéli emberek által sú-

Pápuáig egyszerű

A Pápuára jutás nem túl bonyolult, Baliról késő éjjel indul tovább a Jakarta felől érkező kényelmes Garuda járat. Balin rajtuk kívül csak a Periplus útikönyvből ismert John Cutts - egy korábbi miszionárius fia - és felesége száll fel a gépre. John örömmel hallja, hogy magyarok vagyunk, mi több, kifejezetten segítőkésznek mutatkozik és hasznos tanácsokkal szolgál utazásunkhoz. Ő maga több komoly expedíciót vezetett a sziget máig ismeretlen belsejébe, sőt motoros sárkányrepülővel és helikopterrel is tett felfedező utakat. Hajnalban egy rövid megálló erejéig landolunk a sziget déli partján, Timikában, majd a 4884 méteres, hófödte Puncak Jaya mellett repülve lassan közeledünk a tartomány fővárosa, Jayapura felé. Mivel a sziget nyugati fele 1969 óta Indonézia része, a városokban élők és természetesen az üzletemberek zöme az ország legtávolabbi részeiből idetelepült emberekből áll. Indonézia iszlám állam, ennek ellenére a város feletti dombtól hatalmas neonkereszt és a Jesus felirat hirdeti az itt tevékenykedő miszionáriusok fennhatóságát.

Teherhordóink pihenés közben. A turizmus eddigi kényérkereséssel lehetőséggel egyre többen igyváznak élni

rún benépesített völgyben a csupán péniszvédő tokot, azaz „kotekát” viselő férfiak látványa főleg a szállodák és a reptér környékére korlátozódik. Közönthető ez a nagyvárosi létnek és a hajdani „koteka hadműveletnek”, minek során a kormány és a miszionáriusok nyugati ruhákba öltöztették a „vadakat”. Már itt, 1666 méteren is elég hűvös van, így igazán nem lenne korrekt csupán a feeling kedvéért elvárni a helyiektől, hogy reggelente egy szál végtagnban induljanak dolgozni. Mindenestre azonnal világossá válik, hogy a természetes növénytakaró a völgy egészében le van irtva, és minél messzebb kerülünk tőle, annál nagyobb az esély, hogy eredetibb emberekkel találkozhatunk. Már a repülőtéren elkap pár túraszervező és alkalmi hordár, akiket hamar kerézuunk, és egy kedves pápua túravezetőt bízunk meg utunk további szervezésével. E nélkül, a bahasa indonéz nyelv ismerete hiányában nem jutnánk messzi-

A ... völgy már kilencezer éve lakott, de a nyugati „civilizáció” számára egészen 1938-ig ismeretlen maradt.

re, angolul csak itt a völgyben beszélnek páran. Nincs sok cuccunk és az öt napos túrára csak némi ételt viszünk magunkkal, de a fejünként egy teherhordó lehetővé teszi, hogy cipelés helyett csak a táj szépségeivel és a fotózással törődjünk.

Az utolsó „turistas hely”

Lani törzsbéli embereink az elkövetkezendő öt napban a völgy legszebb részébe, a hagyományos értelemben vett turistáktól mentes, Baliem Szurdokba kalauzolnak bennünket. A turisták zöme itt, a völgy skanzenszerű falvai közt ingázik pár napot, lefotózza a több száz éves pápua múmiát, megnézi egy beöltözés harci jelenetet, majd lerepül a déli, mocsaras vidékre, az Aszmatokhoz, hogy később elmesélje milyen vad helyen járt. Wamena emiatt sem különbözik a többi Indonéz szigettől, de van itt reptér, autók, boltok, áram, karaoke és internet café is. Pápuán, a

partvidéket leszámítva nincsenek utak, a települések gyalog, a síkságon hajóval vagy légi úton közelíthetők meg. Ebből kifolyólag a völgybe szinte minden légi úton érkezett. Kivéve a környező hegyvidék lakóit, akik saját lábán, akár 50-100 km-t is gyalogolva „ugranak” le a városba vásárolni, cseberelni. Holnap korán indulunk, éppen csak annyi időnk van, hogy feltöltsük konzerv készleteinket és vacsorázzunk egy utolsó izleteset. A túrára öt napunk van, ami alatt csak a Yali törzs területének peremét érjük el, majd egy másik úton visszafordulva érünk ide, Wamenába. Kurimáig elkészült a betonút, a túra már innen indul. Cipelni csak a napi bolnit és a néhez fotócuccot kell, a többi 25 kg-t pár dollárért lelkes teherhordók viszik egész nap.

A Daniknál

Le-fől mászunk a szűkülő folyóvölgy meredek ösvényein, hogy délután valamelyik falu fából ácsolt templomában vagy a tanító házában verjünk tábor. Fürdés a patakban, bolhák a konyhával szolgáló kerek fűkunyókban... Vezetőnkkel a túra elején megállapodtunk, hogy azt eszünk, amit a teherhordók, így étrendünk meglehetősen szegényes, azaz édesburgonyóra, sült banánra és az erdőben szedett zöldségekre, páfrányokra korlátozódik. Nekem kifejezetten

izlik az édesburgonya és az erdőben szedett gyomok, de társaim már második nap az elvételre található csirkék árát kérdezzétek, illetve olyan is akad, aki a zsebében lapuló édességekkel próbál a disznók közelébe férkőzni. Megdöbbenő, hogy a Dani törzs kertjei mennyire rendezettek és tiszták, egyetlen fehérje forrásuk azonban a nagy becsben tartott, és csak ritkán földkemencébe kerülő disznó, esetleg csirke.

Küliség felé mászunk a keskeny ösvényen, majd még egy kicsit az 1947 méteren fekvő Ibiroma faluig. A Danik jellegzetes, kerek kis házaikat, a „bonait” kőből rakott kerítések és rendezett kiskertek övezik. A vad kannibálokról olvasott történetek után megnyugtató látvány a kiskertben szorgoskodó pápua barcra. Hiába gondoljuk, hogy ma kétezer méter fölé jutunk, hirtelen lefelé vesszük az irányt és ötszáz méterrel lejjebb, Wamerekben alszunk. Habár errefelé még gyakori a kózsza turista, a helyiek kitörő örömmel fogadnak bennünket. Az üdvözlés szívből jön és igazán jóleső érzés, amikor az egy szál kotetába öltözött, kőbaltás bácsi mosolygva kezét ráz velünk.

A megkerülhetetlen koteka

Másnap korán indulunk, hogy a völgy aljába eresz-

A „vad” pápuák igazán barátságosnak bizonyultak, bár az igazat megvallva, eleve nem hittünk az ellenkezőjének

A nagy becsben tartott, kevés fehérjeforrás egyike az édesburgonya. Látnunk kellett sokat, mégis ritkán kerül az asztalra

kedve átkelünk a Baliem-folyó felett imbolygó, rozoga függőhídon. Egyesével és csak lépésben haladva jutunk át, mert ha leszakad a híd, akkor emléktábla lesz belőlünk, mint azokból a japán fiatalokból, akik pár éve a kurimai hídnál zuhantak le teherhordóikkal együtt. A túloldali ösvény természetesen felfelé indul, hogy a híddal megegyező nevű, 1712 méteren fekvő Wesagalep faluba vezessen. Útközben több meztelen, csupán kotekát viselő emberrel találkozunk, vállukon kőbaltá, kezükben íj, hátukon fonott szatyor, de a lakosság zöme a segélyként érkezett nyugati használt ruhát viseli. Ez részben divat, részben a kormány és a korábban érkezett misszionáriusok tevékenységének köszönhető, akik az itt élőkben csupán a barbár, civilizálatlan vadakat látják. Tény, hogy esténként eléggé lehül a levegő, így számunkra érthetetlen, hogy lehet kibírni kotekában...

Kétféle kotekás létezik. Az egyik, a városokból jól ismert, a turisták kedvéért „beöltözött” (azaz levetkőzött) ember, a másik a földteken dolgozó, hagyományhű pápua. Ha ezek, a kotekát még népviseletként bordó kb. 50-70 éves emberek kiálnak, nem lesz már aki továbbvigye a hagyományokat. Egyelőre még mindenki nyilakkal mászkál, a lelkesen vadászó fiataloknak köszönhetően az itt élő erszényesek csodálatos fajainak nyomát sem látjuk. Következő szállásunkon, Pukamban a táborház mellett kísérőnkkel a kör-

nyék állatairól beszélgetek és sikerül rávennem őket, hogy az elfogyasztott vodka hatása ellenére vigyenek el éjszakai állatlesre. A hajnali esőben, sűrű bozótban történő zseblámpás hegymászás vágy, de hiába, az itt élő oposzsumokat már kivadászták. Kuszukusszal is csak a faluban parádézó öreg kotekájába tűzve találkozunk, de később kiderül, hogy nem az egész állatot, mindössze annak farkát gyömöszölte a pénisztokba. Büszkén mutogatja portékáját, de kotekánk már van, kuszkusz alkatrésze meg nem vagyunk.

Pápuai disznótoros

Negyedik nap nagyjából szintben maradunk és egy esodálatos ködérőn át elérjük a 2136 méteres Wuserem csúcsot, mely igazából csak egy hágó. A ködből feljövő, meztelen felsőtestű Dani nénytől mindössze pár forintnyi összegért gyümölcsöt veszünk. Valószínűleg jó vásárt csinált, mert gyerekeit és a maradék portékát boldogan összepakolva hazaindul. Túránk utolsó napja mindenki számára nagy esemény. No nem azért, mert a Baliem-hídhöz felé vezető út 500 méter szintet jelent, hanem mert befizettünk a helyiek által disznó-fesztiválnak nevezett disznóölésre. Kicsit turistás a móka, amire Kilise falu teljes lakossága beöltözik. Hagyományos módon lenyilazzák az előre kiválasztott szerencsétlen disznót, majd villámgyorsan megperzsedik, földkemenőbe teszik, gyomokat halmoznak rá és jóízűen megessék. Sokat nem kaptunk belőle, de a környező erdőkben szedett, elkészítő mennyiségű zöld páfrány és édesburgonya szabad prédá... Közledünk a völgyhöz, amit az egyre nagyobb gyalogos forgalom, a leírtott hegyoldalak és a repülőterre érkező gépek zaja jelez.

az ötnapos túra után a Trigana Air, félig teher szállító gépén repülünk vissza Jayapuriba. Beszállásnál a gép hátuljánál lévő lépcső felé terelnek bennünket, de a pillanatnyi figyelmetlenséget kihasználva sikerül bemásznom a pilótafülké mögötti rakodótér ajtaján. Egy biztonsági ember kapaszkodik utánam és a beszállókormány után érdeklődik. Ülőhellyel nem tudnak szolgálni, a steward is a csomagokon ül, így a két pilóta között állva fotózom végig az utat. Az egykori katonai pilóták barátságosak, cigivel és kávéval kínálnak és a környék nevezetes földrajzi pontjait mutogatják. Mint említettem, a jayapurai repülőtér Sentamban, a várostól másfél órára, a hasonló nevű tó partján található. Korábban terveztük, hogy itt is túrázunk egyet, de a repülőből látott kopár, leírtott táj hamar módosítja tervünket. A Baliem-völgy érintetlen részeinek emlékével fejünkben térünk vissza a civilizációba, majd sietőre fogjuk, hogy még ma átjussunk a határ túloldalán váró ismeretlen vadonba, Pápuia Új-Guineába. De az már egy másik történet...

MERRELL
Performance Footwear™

Budapest

•OVERLAND WOMAN
Tiszai út 45
•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
Tiszai út 45
•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
Mátyás t. 8. sz. 1.
•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
Víztorony City Center

Balassagyarmat

•OVERLAND KATLAN
Közöségi utca 1.

Békéscsaba

•OVERLAND SÉMA
Vilósi utca 7.

Eger

•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
Jókai utca 1.

Jászberény

•OVERLAND JÁK
Szent István utca 22.

Kaposvár

•OVERLAND KÁRPÁTSÁ
Agy. E. u. 9.

Kazincbarcika

•OVERLAND OUTDOOR
Tóth Árpád utca 2.

Miskolc

•OVERLAND MÓRHATA
Sárbányi u. 46.

Ma szon magyaróvár

•OVERLAND JAK
Págyi u. 31.

Pécs

•OVERLAND VILÁGÁRÉK
BOLTYA
Kálvária utca 20.

Rábapaty

•OVERLAND DR. LUPÓ
Arany J. u. 26.

Szeged

•OVERLAND VILÁGÁRÉK
BOLTYA
Ságyi Páty.

Székesvárad

•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
Szent István utca.

Tatabánya

•OVERLAND LORINC
Könyvesi u. 2/a.

Vác

•OVERLAND KATLAN
Mátyás t. 5. sz. 8.

Veszprém

•OVERLAND VILÁGÁRÉK BOLTYA
- SÉMA
Könyvesi u. 6. sz. 10/a.